

Dos. Panu Pihkala, 2019

ILMASTOAHDISTUS JA MUSEOALA

Muistaminen ja toivo

- “ ‘Memory produces hope in the same way that amnesia produces despair,’ the theologian Walter Brueggemann noted. It is an extraordinary statement, one that reminds us that though hope is about the future, grounds for hope lie in the records and recollections of the past.”
- Rebecca Solnit, 2016

<https://www.theguardian.com/books/2016/jul/15/rebecca-solnit-hope-in-the-dark-new-essay-embrace-unknown>

2017

Lähimetsän kaataminen ja puhtaiden kalavesien väheneminen aiheuttaa surua. Uutiset poikkeuksellisista myrskyistä, valtamerien jättimäisistä muovijätelautoista ja papajäätiköiden sulamisesta ahdistavat. Samalla monet maailman vaikutusvaltaisimmat päättäjät suhtautuvat välinpitämättömästi ympäristökysymyksiin.

MITÄ TEHDÄ, KUN KOKO MAAILMA TUNTUU OLEVAN MENOSSA PÄIN HELVETTIÄ?

Päin helvettiä? on ensimmäinen suomenkielinen teos ympäristöahdistuksesta. Se auttaa ymmärtämään ympäristökysymysten aiheuttamia reaktioita ja tarjoaa välineitä omien ja yhteisten tunteiden käsittelyyn. Ympäristöahdistuksen kohtaaminen auttaa katsomaan tulevaisuuteen valoisemmin.

TOIVOA ON. ANNETAAN SILLE MAHDOLLISUUS.

HANSI EEMELI NIEMINEN
KL 50.1
ISBN 978-952-288-638-5

 KIRJAPAJA

ISBN 9789522886385

9 789522 886385

PANU PIHKALA

PÄIN HELVETTIÄ?

Ympäristöahdistus ja toivo

PANU PIHKALA

PÄIN HELVETTIÄ?

Ympäristöahdistus ja toivo

KIRJAPAJA

Mitä on ympäristöahdistus?

- Ihmisillä on runsaasti erilaisia vaikeita tunteita ympäristötuhoihin liittyen
- Oireita voi kuvata skaalan tai janan kautta
- Todella yleistä on epämääräisen levottomuuden, alakuloisuuden ja ahdistuneisuuden kokemus
- Osa ihmisistä kokee jopa psykofyysisiä oireita, kun kohtaa huonoja ympäristöuutisia: päänsärkyä, pahoinvointia jne.

Ilmastoahdistus

- = se osa ympäristöahdistuksesta, joka liittyy ilmastonmuutokseen
- Ks. *Ilmastoahdistus ja sen kanssa eläminen*, Mieli ry. (Suomen mielenterveysseura), kesäkuu 2019, Panu Pihkala
<https://mieli.fi/fi/raportit/ilmastoahdistus-ja-sen-kanssa-elaminen>
  - Available also in English: <https://mieli.fi/en/raportit/climate-anxiety>

Ilmastoahdistus ei ole lähtökohtaisesti sairaus!

- "Ilmastoahdistus voi olla ongelma, jos se on niin voimakasta että henkilö lamaantuu, mutta lähtökohtaisesti ilmastoahdistus ei ole sairaus vaan ymmärrettävä reaktio maailman ympäristöongelmien suuruuteen."

Toiminta / tunteet / merkityksellisyys

- "Ilmastoahdistus on usein toiminut myös merkittävänä voimavarana, mutta tämä edellyttää sitä, että henkilö löytää yhdessä toisten kanssa a) riittävästi aikaa ja tilaa tunteiden käsittelyyn sekä b) riittävästi toimintamahdollisuuksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi."

Museoala

- Tärkeää, että osallistuu ilmastotoimintaan omalta osaltaan: päästöjen vähentäminen + ilmastokasvatuksellinen rooli
  - Kasvatus, viestintä ja vaikuttaminen nivoutuvat
    - Vrt. tuore ilmastoviestinnän tutkimuksen yhdistys
- PP: museoalan mahdollinen erityiskontribuutio: tunteiden kanssa elämisen auttaminen

Mielen ympäristökriisissä oleva ihminen

"Ahistaa", millaisia tunteita saattaa olla taustalla?

Lähde: Pihkala, Panu (2019).
Mieli maassa? Ympäristötunteet
s. 68

Mieli maassa?

YMPÄRISTÖTUNTEET

KIRJAPAJA

PANU
PIHKALA

Kyky pärjätä tunteiden kanssa

- Emotionaalinen resilienssi
  - Tai: affektiivinen adaptaatio
  - Taustalla: eksistentiaalinen resilienssi
    - Ks. *Mieli maassa?* johdanto
- Miten kyetä säilyttämään toimintakyky muutosten keskellä myös tunteiden ja elämän eksistentiaalisten peruskysymysten suhteen?

Museokasvattajat

- “As **museum educators** seek to build capacity for addressing complex and broad-scale issues, this study suggests that attention to the role of **emotional work** and affective disposition toward that work is an important dimension of the process. ...

(jatkuu)

- ... Further, increased personal hope, improved energy, and certainty in knowledge about climate change were associated with greater frequency and comfort with **engaging in discussions with others.**
  - Janet K. Swim & John Fraser (2013) "Fostering Hope in Climate Change Educators", *Journal of Museum Education*, 38:3, 286-297, DOI: 10.1080/10598650.2013.11510781

Museoalan mahdollisuuksia, haasteita

- Museoalan väen keskinäinen keskustelu ja vertaistuki
  - Työyhteisöjen kulttuurin kehittäminen tässä suhteessa
- Kävijöille: museot ovat erityisiä paikkoja, joissa ajan ja paikan rajat hälvenevät
  - Vrt. antropologi Victor Turnerin termit *liminaalinen* ja *communitas*
  - Mahdollistaa parhaimmillaan vaikeiden asioiden kohtaamisen sekä yhteenkuuluvuuden tunteen

- Museokäynti voi muodostaa eräänlaisen “liminaalisen matkan” kaaren, joka helpottaa sekä vaikeiden asioiden kohtaamista että arkeen palaamista

Erilaiset tunnesävyt

- Mitä kaikkia affektiivisiä sävyjä museoiden ympäristöaineistoihin sisällytetään?
  - Suru ja luopuminen, vrt. muistaminen: *Mieli maassa?*-kirjassa esimerkiksi talvisuru, lumikaiho
  - Päättäväinen selviytyminen (jossa myös suuttumuksen tunne-energiaa usein mukana)
    - Mitä esimerkkejä menneisyydestä voisi nostaa tähän?
  - Sosiaaliset ristiriidat ja niiden keskellä selviäminen: mitä nostoja siihen menneisyyden kriisiajoilta?
    - Ilmastoristiriidat ovat kanssamme, halusimme tai emme

Curating the Future (2016)

- Jonkin verran keskustelua “affektiivisesta ja emotionaalista” ulottuvuudesta

Toivo

- "Toivo ei ole varmuutta siitä, että jokin asia onnistuu, vaan vakuuttuneisuutta siitä, että asioilla on merkitys riippumatta siitä, miten käy." –Vaclav Havel

KIITOS!

- Lue lisää:
www.ekoahdistus.blogspot.fi
- Yhteystiedot:
panu.pihkala@helsinki.fi
Helsingin yliopisto, Teologinen tiedekunta, HELSUS
Sustainability Science Center
Twitter: @panupihkala